

Verkenning boomholten

Olympus, Carnegiedreef e.a.

project BomenSB18

Datum: 13 september 2018

INHOUD

1	Inleiding	3
2	Resultaten Fase 1 - inspectie vanaf maaiveld	5
3	Resultaten Fase 2 - inspectie met hoogwerker en boomcamera	8
4	Conclusies en aanbevelingen	9

1

Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Voor het project BomenSB18 is een quickscan uitgevoerd, waarbij op een viertal locaties boomholten werden geconstateerd. De vraag is nu in welke mate deze holten van belang zijn voor onder de Wet Natuurbescherming of bij de gemeente Utrecht van belang zijnde planten en dieren. Het gaat om de locaties Pahud de Montagnedreef, Carnegiedreef, Medusadreef te Overvecht en Olympus te Lunetten. De onderzoekslocaties zijn te zien op afbeelding 1.1 tot 1.4.

1.2 Beschrijving locatie en ingreep

De onderzoekslocatie te Lunetten betreft Canadese populieren van 24-30 m die rond een sportveld staan. De locaties te Overvecht omvatten stadsbomen in het trottoir (Pahud de Montagnedreef en Medusadreef) of een bomenstrook in een brede middenberm (Carnegiedreef). De soort betreft *Robinia pseudoacacia* (cv) met een hoogte van 8 tot 12-24 m en een stamomvang op borsthoogte van de 20 tot 60 cm. Het voornemen bestaat uit het kappen en herplanten van de slechte of onveilige exemplaren. De uitvoer vindt plaats in 2019.

1.3 Opzet van het onderzoek

Het onderzoek voeren we uit in drie fasen: allereerst een algemene visuele controle vanaf maaiveld (fase 1), daarna een nadere controle op hoogte (fase 2) en vervolgens een soortspecifiek onderzoek (fase 3).

Fase 1 bestaat uit een visuele controle vanaf het maaiveld van alle bomen met holten met als doel om vast te stellen of deze een mogelijke vaste verblijfplaats vormen voor vogels of zoogdieren. De visuele inspectie voeren we uit vanaf maaiveld met verrekijker. Iedere te kappen boom beoordelen we afzonderlijk op nesten, geschikte holten, bastscheuren en -plooien, loszittende stam/takdelen, (o)vergroeiingen. [REDACTED], flora- en faunaspecialist van [REDACTED] voert de inspectie uit met assistentie van boomverzorgers [REDACTED]. De inzet van de boomverzorgers dient om de aard en omvang van stamholten en -vergroeiingen in te schatten.

Fase 2 bestaat uit het inspecteren van mogelijk geschikte holten met een hoogwerker. De uitvoer vindt plaats door ecooloog en vleermuisdeskundige [REDACTED], ecooloog van [REDACTED], eveneens met boomverzorgers [REDACTED]. Geschikte holten worden met een boomcamera onderzocht op aanwezigheid of sporen van vleermuizen.

Fase 3 bestaat uit het uitvoeren van soortspecifiek onderzoek. Ecooloog [REDACTED] voert dan een volledig vleermuisonderzoek uit met bat-detector. Afhankelijk van de hoeveelheid te inspecteren bomen voert hij deze uit met een of meerdere collega-deskundigen. Het onderzoek omvat vier inspectieronden, in aard en opzet conform de richtlijnen van [REDACTED].

2 Resultaten Fase 1 - Inspectie vanaf maaiveld

2.1 Olympus

De bomen rondom het sportveld bij Olympus vertonen geen bijzondere of beschermde soorten. Er zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen, met uitzondering van boomnr 2008789 met een opvallend nest (horst) dat zichtbaar is op zo'n 20-25 m hoogte. Het gaat om exemplaren van de Canadese populier met een forse stamomvang en dito kroonopbouw. Alle bomen waren rondom goed zichtbaar en door de open kronen en matige bladzetting volledig met een verrekijker te inspecteren. De inspectie gaf geen holten, stam- of takscheuren te zien. Het ontbreken van dergelijke holten of andere mogelijke verblijfplaatsen komt voort uit de hoge onderhoudsgraad en de goede conditie van de bomen. Een enkele takstob die hier en daar in de kroon was achtergebleven bleek zonder holten. Oude snoeiwonden bleken volledig overgroeid. Dit maakt de opstand ongeschikt voor boombewonende diersoorten. Sporen van verblijfplaats van Eekhoorn of marterachtigen ontbraken eveneens.

Het opvallende nest in boomnr. 2008789 vraagt om nadere inspectie. Mogelijk betreft het een roofvogelnest (horst), maar vanaf het maaiveld bleek niet vast te stellen of dit met zekerheid het geval was en zo ja, of het daadwerkelijk in gebruik was geweest. Volwassen of juveniele dieren hielden zich niet zicht- of hoorbaar op in de omgeving en sporen van uitwerpselen en prooiresten ontbraken. Het nest bevond zich echter op grote hoogte boven een watergang. Gebruikssporen kunnen daardoor eenvoudig gemist worden.

Onderdeel	Bevindingen
Olympus - boomnr. 2008789	mogelijk roofvogelhorst

2.2 Medusadreef

De inspectie levert zeven bomen op met geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen. Nesten van broedvogels ontbraken bij alle bomen, evenals sporen van andere soorten boombewonende zoogdieren. De opstand bestond uit totaal 26 stuks Robinia pseudoacacia (cv), in wisselende conditie, maar met veelal slechte kroonopbouw of stamdeformatie. De zeven bomen met geschikte verblijfplaatsen bleken duidelijk omhooglopende holten te hebben op 2 tot 5 m hoogte, vaak in combinatie met een diepliggende stamscheur of een gedeeltelijk aangetaste stam. De overige bomen gaven eveneens veel stamholten en stamscheuren te zien, veelal op de locatie waar de stam overgaat in de definie kroon, maar te klein van omvang of te ondiep om als verblijfplaats te kunnen dienen. De hieronder vermelde bomen lieten grotere holten zien of holten die niet vanaf het maaiveld inspecteerbaar waren.

Onderdeel	Bevindingen
Medusadreef - boomnr. 1945553	deels holle stam en takholte oplopend tussen 2-4 m
Medusadreef - boomnr. 1880342	geschikte stamholte, inclusief zwamaantasting
Medusadreef - boomnr. 1957556	lage stamholte, stam over grotere lengte geschikt
Medusadreef - boomnr. 2001626	geschikte kleine holte boven de rijbaan, op 5 m hoogte
Medusadreef - boomnr. 1930193	geschikte stamholte op 4 m hoogte
Medusadreef - boomnr. 1856963	stamholte geschikt op 3 m, diep in de stam.
Medusadreef - boomnr. 1932353	stamholte geschikt op 2 m hoogte

2.3 Pahud de Montagnedreef

De inspectie van het viertal bomen leverde één boom op met een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Geen van de bomen bleken nesten van broedvogels te bevatten of sporen van andere soorten boombewonende zoogdieren. De opstand bestond uit Robinia pseudoacacia (cv), in redelijke conditie. Eén boom bleek als mogelijke vleermuizenverblijfplaats geschikt te zijn door een forse stamdeformatie op 6 m hoogte. De overige bomen gaven eveneens wel enige stamholten en stamscheuren te zien, maar ongeschikt om als verblijfplaats te dienen.

Onderdeel	Bevindingen
Pahud de Montagnedreef - boomnr. 1961175	stamdeformatie met holle ruimte op 6 m hoogte

2.4 Carnegiedreef

Uit de inspectie van de 64 Robinia pseudoacacia-bomen bleek meer dan de helft van de exemplaren mogelijk geschikt te zijn als verblijfplaatsen voor vleermuizen. Nesten van algemene broedvogels als Ekster en Houtduif (nog broedend) werden eveneens gesignaleerd, maar sporen van andere soorten boombewonende zoogdieren ontbraken. De opstand bestond uit bomen in wisselende conditie, maar vrijwel alle exemplaren vertoonden holten, stamscheuren en soms forse stamdeformatie. In totaal 36 bomen vertoonden geschikte verblijfplaatsen (13 in het zuidelijke deel, 7 in het middendeel en 16 in het noordelijke deel) met duidelijk omhooglopende holten, diepliggende stamscheuren of een gedeeltelijk aangetaste stam. Bij een vrij goot deel van de bomen bleek de holte niet afdoende vanaf het maaiveld inspecteerbaar, zodat nadere inspectie op hoogte nodig is. Hoewel de 28 overige bomen eveneens stamholten en -scheuren vertoonden, waren deze te klein van omvang of te ondiep om als verblijfplaats te kunnen dienen. De hieronder vermelde bomen lieten voor vleermuizen geschikte holten zien, maar ook holten die vanaf het maaiveld niet afdoende inspecteerbaar waren.

Onderdeel Carnegiedreef - zuid	Bevindingen
Carnegiedreef - boomnr. 1894129	kleine stamholte, zijarm, westzijde
Carnegiedreef - boomnr. 1895341	kleine stamholte op 3 m, westzijde
Carnegiedreef - boomnr. 1872246	stamscheur op 5-6 m
Carnegiedreef - boomnr. 2005003	stamholte op 6 m, aan zuidzijde
Carnegiedreef - boomnr. 1959592	stamscheur met veel holten op 3-5 m, noordzijde
Carnegiedreef - boomnr. 1974740	lange stamscheur met holten op 2-4 m, zuidzijde
Carnegiedreef - boomnr. 1971922	stamscheur met mogelijke holten
Carnegiedreef - boomnr. 1874606	kleine stamholte, westzijde
Carnegiedreef - boomnr. 1888844	holte in zware zijtak op 4 m, loszittende barst
Carnegiedreef - boomnr. 1943648	kleine stamholte op 2,5 m, zuidzijde
Carnegiedreef - boomnr. 1898304	stamholten en -scheuren op 4-5 m, aan weerszijden
Carnegiedreef - boomnr. 1885577	loszittende schors en scheur op 4-5 m, west-/zuidzijde
Carnegiedreef - boomnr. 2012978	meerdere stamholten tussen 4-6 m, aan weerszijden

Onderdeel Carnegiedreef - midden	Bevindingen
Carnegiedreef - boomnr. 1974427	stamvoet en zijtak op 6 m geschikt, zijde middenberm
Carnegiedreef - boomnr. 1860897	stamscheuren op 4-6 m, zuidzijde
Carnegiedreef - boomnr. 1900312	stamholten op 3-4 m, aan weerszijden
Carnegiedreef - boomnr. 1931300	stamholte/-scheur op 5 m, zijde middenberm
Carnegiedreef - boomnr. 1871611	stamscheur op 5 m, zijde middenberm
Carnegiedreef - boomnr. 1854475	stamdeformatie op 5 m, zijde middenberm
Carnegiedreef - boomnr. 1968460	forse stamscheuren op 5-6 m, wegzijde

Onderdeel Carnegiedreef - noord**Bevindingen**

Carnegiedreef - boomnr. 1858894	geringe takscheur op 6 m, wegzijde
Carnegiedreef - boomnr. 2011241	forse stamscheur op 2-5 m, grote holte als toegang
Carnegiedreef - boomnr. 1875464	stamholte bij ingerotte tak op 2 m
Carnegiedreef - boomnr. 2015439	stamholte op 6-8 m, kleine toegang onder schors
Carnegiedreef - boomnr. 1968160	geringe stamholte onder schors op 6-8 m, wegzijde
Carnegiedreef - boomnr. 1883111	stamholten op 2 en 5 m, kleine toegang
Carnegiedreef - boomnr. 2013249	takholte nabij de stam op 8 m, geringe omvang
Carnegiedreef - boomnr. 1886544	kleine holte op 4 m, middenbermzijde
Carnegiedreef - boomnr. 1880400	stamholte op 6 m, middenbermzijde
Carnegiedreef - boomnr. 1948217	stamscheuren over gehele lengte 2-6 m
Carnegiedreef - boomnr. 1949420	stamholte op 6 m, zuidzijde
Carnegiedreef - boomnr. 1851597	stamholte op 6 m, zuidzijde
Carnegiedreef - boomnr. 1990073	stamscheuren op 4-6m, zuidzijde
Carnegiedreef - boomnr. 1930274	kleine stamholte onder zware zijtak op 5-6 m, zuidzijde
Carnegiedreef - boomnr. 2014414	meerder stamscheuren op 2-6 m, weerszijden
Carnegiedreef - boomnr. 1978137	losse bast onderste deel stam op 0-2 m aan weerszijden

2.5 Effecten

Olympus

Een negatief effect op vleermuizen of andere beschermde, boombewonende soorten is niet aan de orde bij acht van de in totaal negen bomen. Ook als foerageergebied of vliegroute zijn deze bomen niet van belang. Daarvoor is de ingreep in het geheel van bomen en groenstructuren te gering. Er staan voldoende bomen nabij om het verlies voor eventueel aanwezige vleermuizen op te vangen. Deze acht bomen kan de gemeente laten vellen zonder dat een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming aan de orde is.

Dit geldt niet voor de populier met nr. 2008789, waarvoor nader onderzoek noodzakelijk is om vast te stellen of het hier een vaste verblijfplaats voor roofvogels betreft.

Medusadreef, Pahud de Montagnedreef en Carnegiedreef

Aan de Medusadreef, Pahud de Montagnedreef en Carnegiedreef staan in totaal 44 bomen met een mogelijk geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Vervolgonderzoek op hoogte is nodig om de holten, stam-/takscheuren en -deformaties te bekijken. Dit kan door met een hoogwerker en een boomcamera de bomen nader te inspecteren

De overige bomen zijn ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen of andere beschermde, boombewonende soorten. Deze bomen kan de gemeente laten vellen zonder dat een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming aan de orde is. Het verlies aan bomen betekent geen verlies aan mogelijk foerageergebied of vliegroute; daarvoor resteren er nog voldoende bomen. Daarbij verandert de huidige structuur door deze ingreep niet wezenlijk.

Afb. 1: Locatie Olympus, populier met mogelijke roofvogelhorst.

Afb. 2 en 3: Medusadreef, twee voorbeelden van mogelijk verblijfplaatsen voor vleermuizen.

Afb. 5 en 6: Locatie Carnegiedreef, voorbeelden van geschikte stamscheuren en holten.

3

Resultaten Fase 2 - Inspectie op hoogte

3.1 Nader onderzoek met hoogwerker

Bij 44 bomen was nader onderzoek nodig met hoogwerker en boomcamera, ter inspectie van de holten, stam-/takscheuren en -deformaties. Het onderzoek is op dinsdag 11 september onder gunstige omstandigheden uitgevoerd door [REDACTED], die als ecooloog verbonden is aan [REDACTED]. Alle 44 bomen werden met een hoogwerker geïnspecteerd en, waar nodig, zijn holten met een boomcamera nader onderzocht.

3.2 Medusadreef

De inspectie leverde geen geschikte kraam- of winterverblijfplaats voor vleermuizen op. Slechts één boom bleek matig geschikt. In geen van de bomen werden sporen van recent gebruik aangetroffen. De holten waren in de meeste gevallen te klein. Alle bomen waren wel mogelijk geschikt als paarverblijf of baltsplaats, maar omdat aanwezigheid en sporen ontbreken, kunnen we de aanwezigheid van vleermuizen daarvoor kunnen uitsluiten.

Onderdeel	Bevindingen
Medusadreef - boomnr. 1932353	matig geschikt

3.3 Pahud de Montagnedreef

Eén boom is als mogelijke vleermuizenverblijfplaats geschikt vanwege een forse stamdeformatie op 6 m hoogte. Nader onderzoek is gewenst.

Onderdeel	Bevindingen
Pahud de Montagnedreef - boomnr. 1961175	geschikt

3.4 Carnegiedreef

De inspectie met hoogwerker en boomcamera leverde enkele holten op die fors genoeg waren om als kraam- of winterverblijfplaats voor vleermuizen te dienen. Totaal 36 bomen vertoonden mogelijk geschikte paarverblijven/baltsplaatsen, maar sporen van recent gebruik ontbraken echter. In de meeste andere gevallen waren daarvoor de holten niet ruim genoeg. Gebruik door vleermuizen in het najaar kunnen we daarmee uitsluiten, behalve wat betreft de onderstaande exemplaren.

Onderdeel Carnegiedreef	Bevindingen
Carnegiedreef - boomnr. 1959592	geschikt
Carnegiedreef - boomnr. 1974740	geschikt
Carnegiedreef - boomnr. 1900312	licht geschikt
Carnegiedreef - boomnr. 1875464	licht geschikt
Carnegiedreef - boomnr. 1880400	deels geschikt

4

Conclusies en aanbevelingen

4.1. Overzicht van de bevindingen

Onderdeel	Verblijfplaats	Effect	Aanbevelingen
Olympus	1 boom (mogelijk horst)	mogelijk	vervolgonderzoek
Vleermuizen - verblijfplaats bomen	7 bomen kraam/winter	mogelijk	vervolgonderzoek

4.2 Aanbevelingen

- Voer nader onderzoek uit naar het gebruik van het nest in boomnr. 2008789 als mogelijke roefvogelhorst middels onderzoeken in het daarvoor geschikte jaargetijde (voorjaar).
- Voer nader onderzoek uit naar vleermuizen wat betreft:
 - mogelijke kraam-/winterverblijven: dit betreft 7 bomen met geschikte (of matig/licht geschikte) holten. Een volledig vleermuisonderzoek is nodig of vast te stellen of de bomen in gebruik zijn door vleermuizen. Dit dient plaats te vinden middels een volledig vleermuissonderzoek. Dit omvat bezoeken in het voorjaar/voorzomer en najaar.
- De overige bomen zijn ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen of andere beschermde, boombewonende soorten. Deze bomen kan de gemeente laten vellen zonder dat een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming aan de orde is.